

УДК 911.3

Катерина Сегіда, Олена Кіндякова

СТРУКТУРНІ ЧИННИКИ ЗМІНИ РІВНЯ НАРОДЖУВАНОСТІ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В статті розглянуто часові особливості та сучасні тенденції зміни рівня народжуваності в Харківській області. Виявлено значення чинника вікової структури населення на народжуваність. Розраховано стандартні загальні коефіцієнти народжуваності за умови нівелювання дії одного з чинників. Розраховано значення і визначено дію впливу вікової структури населення та повікової інтенсивності народжуваності. Виявлено структурні особливості процесу народжуваності Харківського регіону.

Ключові слова: внутрішні чинники відтворення населення, рівень народжуваності, вікова структура, повікова інтенсивність народжень, стандартизовані коефіцієнти.

Катерина Сегіда, Олена Кіндякова. СТРУКТУРНЫЕ ФАКТОРЫ ИЗМЕНЕНИЯ УРОВНЯ РОЖДАЕМОСТИ В ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ. В статье рассмотрены временные особенности и современные тенденции изменения уровня рождаемости в Харьковской области. Определено влияние фактора возрастной структуры населения на рождаемость. Рассчитаны стандартизированные общие коэффициенты рождаемости при условии нивелирования действия одного из факторов. Рассчитаны значения и определено влияние возрастной структуры населения и повозрастной интенсивности рождаемости. Проанализированы структурные особенности процесса рождаемости Харьковского региона.

Ключевые слова: внутренние факторы воспроизводства населения, уровень рождаемости, возрастная структура, повозрастная интенсивность рождений, стандартизированные коэффициенты.

Katerina Segida, Olena Kindjakova. THE STRUCTURAL FACTORS OF CHANGE FERTILITY LEVEL IN KHARKOV REGION. In the article temporal features and modern tendencies of change fertility level of the Kharkov region are considered. Influence of factor of age structure of population on a birth-rate is definite. The standardized general coefficients of birth-rate on condition of leveling of action of one of factors are expected. Values and influencing of age structure of population and intensity of birth-rate by age of certain. The structural features of process of birth-rate of the Kharkov region are analysed.

Keywords: internal factors of population reproduction, level of birth-rate, age structure, intensity of births by age, standardized coefficients.

Актуальність. Враховуючи складну демографічну ситуацію в Україні, питання розробки заходів геодемографічної політики набувають все більшої актуальності. Визначення чинників впливу та головних тенденцій окремих демографічних процесів на рівні регіонів має бути основою для визначення важелів впливу та можливостей для врегулювання демографічної ситуації. Харківська область характеризується від'ємним природним приростом населення, проте варто відзначити тенденцію до скорочення темпів зменшення населення (з $-9,6\%$ у 2000 році до $-4,7\%$ у 2012 році), що відбувається за рахунок зменшення рівня смертності (з $16,4\%$ у 2000 році до $14,6\%$ у 2012 році) та збільшення рівня народжуваності (з $6,8\%$ у 2000 році до $9,9\%$ у 2012 році). Зрозуміло, що на таку ситуацію мали вплив як зовнішні (по відношенню до системи населення) чинники, так і внутрішні [3]. Саме вивчення дії внутрішніх чинників зміни рівня народжуваності в Харківській області і визначається за мету дослідження. До

структурних чинників, які впливають на рівень народжуваності, відносять повікову інтенсивність народжень та вікову структуру населення. Визначення ступеню дії зазначених чинників дозволяють зробити висновки щодо демографічних тенденцій та визначити можливі зміни у динаміці рівня народжуваності та чисельності населення регіону в майбутньому.

Виклад основного матеріалу. Народжуваність в Харківській області за період 1990 – 2012 рр. (рис. 1) відзначається падінням рівня народжуваності з $11,4\%$ до $4,1\%$, (1990-1997 рр.), стабілізацією низького показника на рівні $6,8\%$ (1998-2002 рр.), поступовим збільшенням рівня народжуваності до $9,8\%$ (2003-2009 рр.), стабілізацією рівня народжуваності на позначці $9,8\%$ (2008-2012 рр.). На відображення такої диференціації показників мають прямий суттєвий вплив ті історико-політичні події, які відбувались у державі, та їх соціально-економічні наслідки [1, 3].

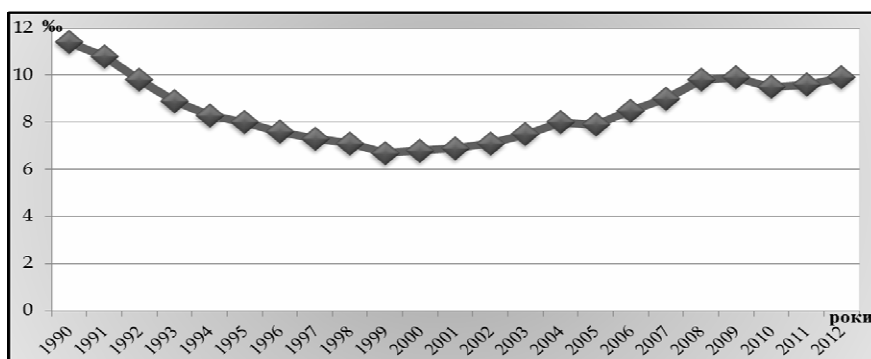

Рис. 1. Динаміка рівня народжуваності Харківської області за період 1990-2012 рр. (побудовано за даними [4])

Якщо вести мову про внутрішні (структурні) чинники зміни рівня народжуваності в регіоні, варто відзначити тенденцію до поширення феномену «пізнього материнства» (рис. 2). В порівнянні з 2000 р. у 2012 р. значно збільшилась кількість новонароджених у жінок старших вікових груп (30-35, 35-39, 40-44 та 45-49 років), тоді як кількість

новонароджених у жінок молодшого віку (15-19, 20-24 років) значно зменшилась. Цей процес обмежує репродуктивні можливості населення.

На рівень народжуваності впливає не тільки фактор зміни повікової інтенсивності народжуваності, а й змін у віковій структурі населення (рис. 3, рис. 4).

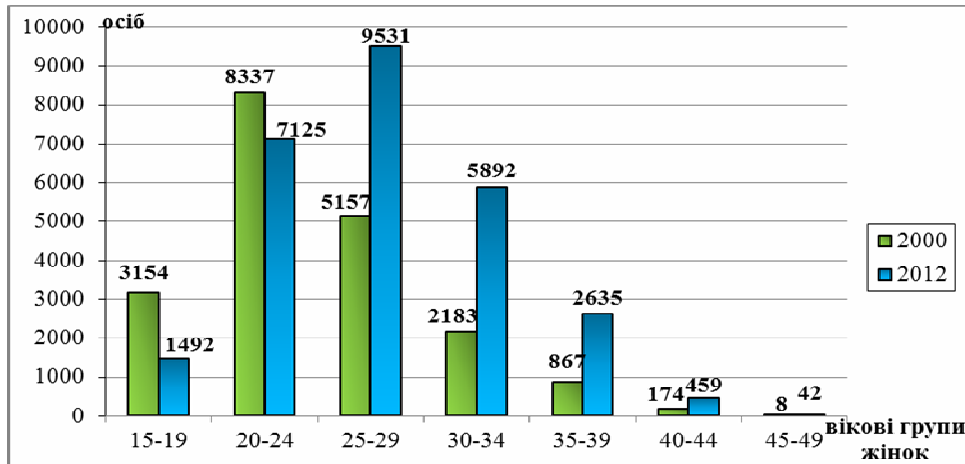

Рис. 2. Динаміка народжуваності населення Харківської області за віковими групами жінок за 2000 та 2012 рр. (побудовано за даними [4])

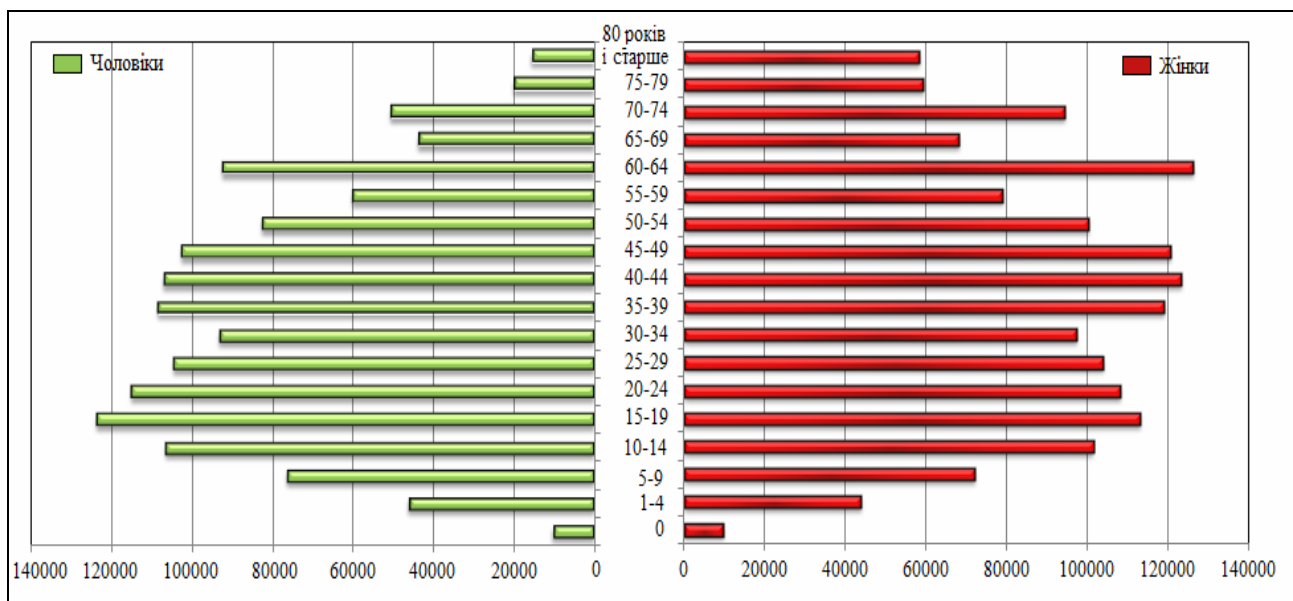

Рис. 3. Статтєво-вікова піраміда населення Харківської області у 2000 р. (побудовано за даними [4])

Для того щоб простежити вплив зазначених структурних чинників на зміну рівня народжуваності, необхідно розрахувати вплив кожного зі цих чинників методом стандартизації демографічних коефіцієнтів. Для визначення ступеню впливу структурних чинників обрані 2001 р. (рік Всеукраїнського перепису населення України) та 2012 р. (останній статистично досліджений рік). Спостереження за часовими змінами народжуваності методом стандартизації демографічних коефіцієнтів простежимо двома способами [5]:

1) Коли абсолютна чисельність народжених при різних повікових коефіцієнтах та єдиному стан-

дарті вікової структури населення Харківської області;

2) Коли абсолютна чисельність народжених при різній віковій структурі та єдиному стандарті повікових коефіцієнтів народжуваності населення Харківської області.

Для розрахунку стандартизованих загальних коефіцієнтів народжуваності, необхідні такі дані: середньорічна чисельність жінок за віковими групами, абсолютна чисельність народжених жінками, певної вікової групи та повікових коефіцієнтів народжуваності, які розраховуються за формулою [2]:

$$k_n = \frac{N}{S_{15-49}^{\text{ж}}} \times 1000\%$$

де: k_n – коефіцієнт народжуваності;
 N – число народжених за певний період;

$S_{15-49}^{\text{ж}}$ – число жінок репродуктивного віку за певний період (табл.1).

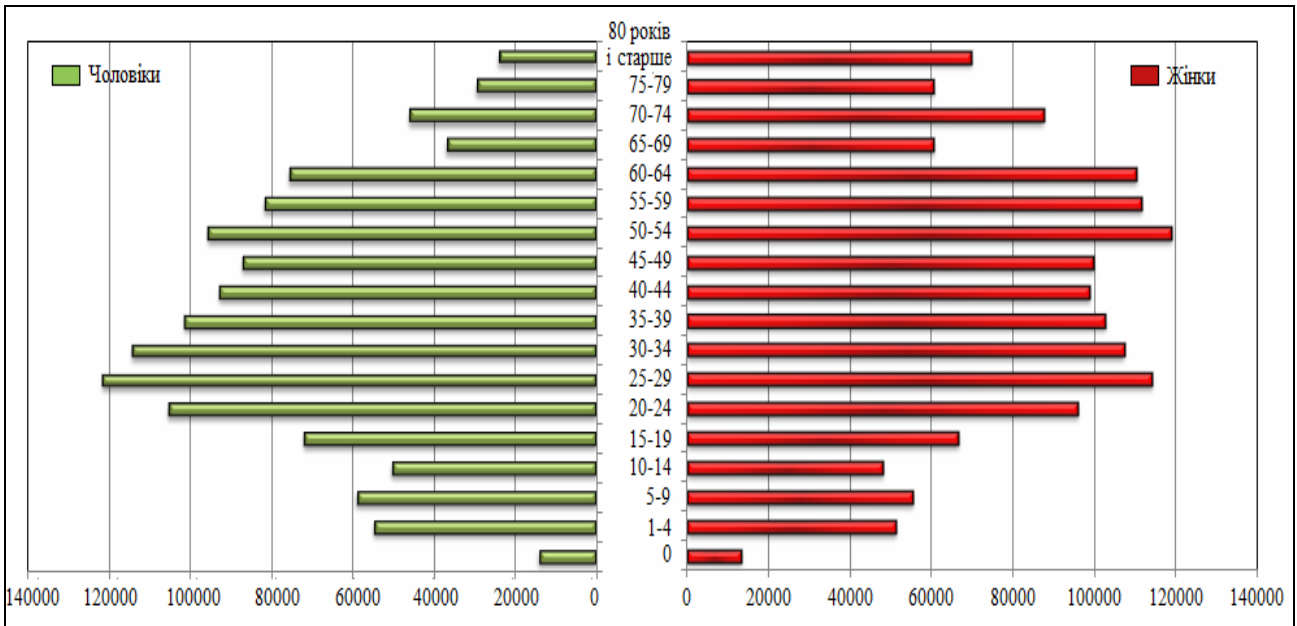

Рис. 4. Статтєво-вікова піраміда населення Харківської області у 2012 р. (побудовано за даними [4])

Таблиця

Вихідні дані для обрахування стандартизованих коефіцієнтів народжуваності Харківської області

Вікові групи	2001 р.			2012 р.		
	Середньорічна чисельність жінок, осіб	Абсолютне число народжених, осіб	Коефіцієнт народжуваності, ‰	Середньорічна чисельність жінок, осіб	Абсолютне число народжених, осіб	Коефіцієнт народжуваності, ‰
15-19	115247	2809	24,4	66533	1492	22,4
20-24	107850	8068	74,8	95825	7125	74,4
25-29	104212	5255	50,4	114004	9531	83,6
30-34	97549	2312	23,7	107131	5892	55
35-39	107494	820	7,6	102479	2635	25,7
40-44	124478	175	1,4	98806	459	4,6
45-49	118672	8	0,1	99730	42	0,4

Для розрахунку стандартизованих загальних коефіцієнтів народжуваності, необхідна середньорічна чисельність населення області за стандартом. Для цього беруть середньоарифметичне від чисельності населення Харківської області за 2001 та 2012 рр.

Чисельність населення Харківської області:
 У 2001 р. – 2 914 200 осіб;
 У 2012 р. – 2 744 419 осіб.

Середньорічна чисельність населення за стандартом:

$$S_{ст.} = \frac{2\,914\,200 + 2\,744\,419}{2} = 2\,829\,309,5 \text{ осіб.}$$

За стандарт вікової структури, кожної вікової групи, беруть середнє арифметичне вікової структури населення області за два досліджувані роки (2001 та 2012 рр.), розраховується за формулою [2]:

$$S_{15-49ст.}^{\text{ж}} = \frac{S_{15-49}^{\text{ж}2001} + S_{15-49}^{\text{ж}2012}}{2};$$

де: $S_{15-49ст.}^{\text{ж}}$ – стандарт вікової структури населення;

$S_{15-49}^{\text{ж}2001}$ – чисельність жінок репродуктивного віку у 2001 р.;

$S_{15-49}^{\text{ж}2012}$ – чисельність жінок репродуктивного віку у 2012 р.

Результати наведені в таблиці 2.

Абсолютна чисельність народжених при різних повікових коефіцієнтів народжуваності та єдиному стандарті вікової структури населення Харківської області, для кожної вікової групи, розраховується за формулою [2]:

$$N_{ст.15-49} = S_{15-49ст.}^{\text{ж}} \times q_{15-49} / 1000\%$$

де: $S_{15-49ст.}^{ж}$ – стандарт вікової структури населення;

q_{15-49} – повіковий коефіцієнт народжуваності.

Результати розрахунків, для інших вікових груп, наведені в таблиці 3.

Стандартизований загальний коефіцієнт народжуваності розраховується за формулою [2]:

$$K_{ст.заг.}^{рік} = \frac{N_{ст.15-49}}{S_{ст.}} \times 1000\%_0$$

де: $N_{ст.15-49}$ – абсолютна чисельність народжених за стандартом;

$S_{ст.}$ – чисельність населення за стандартом.

$$K_{ст.заг.}^{2001} = \frac{18724}{2829309,5} \times 1000\%_0 = 6,6\%_0;$$

$$K_{ст.заг.}^{2012} = \frac{27619}{2829309,5} \times 1000\%_0 = 9,8\%_0.$$

Таблиця 2

Стандарт вікової структури населення Харківської області

Вікові групи (роки)	Стандарт вікової структури (осіб)
15-19	90980
20-24	101837,5
25-29	109108
30-34	102340
35-39	104986,5
40-44	114642
45-49	109201

Таблиця 3

Абсолютна чисельність народжених при різних повікових коефіцієнтах народжуваності та єдиному стандарті вікової структури населення Харківської області

Вікові групи, роки	Абсолютне число народжених, осіб		Стандарт вікової структури, осіб	Абсолютна чисельність народжених при різних повікових коефіцієнтах народжуваності та єдиному стандарті вікової структури, осіб	
	2001	2012		2001	2012
15-19	2808	1492	90980	2218	2036
20-24	8068	7125	101837,5	7617	7577
25-29	5255	9531	109108	5499	9121
30-34	2312	5892	102340	2425	5629
35-39	820	2635	104936,5	798	2698
40-44	175	459	111642	156	514
45-49	8	42	109201	11	44
Всього	19447	27176		18724	27619

Після проведення розрахунків можна побачити, що різниця між стандартизованими коефіцієнтами народжуваності 2001 р. і 2012 р. – 3,3% або 33%. Це свідчить про те, що через зміни у повіковій інтенсивності народжуваності, за досліджувані роки, рівень народжуваності підвищився на 33%, тобто така зміна сприятливо вплинула на народжуваність населення Харківської області.

Для того, щоб з'ясувати, як на рівень народжуваності впливає зміна вікової структури населення Харківської області, за стандарт приймають повікові коефіцієнти, які розраховуються для кожної вікової групи, за формулою [2]:

$$q_{ст.} = \frac{q_{15-49}^{2001} + q_{15-49}^{2012}}{2}$$

де: q_{15-49}^{2001} – повікові коефіцієнти населення у 2001 р.;

q_{15-49}^{2012} – повікові коефіцієнти населення у 2012 р.

Результати розрахунків наведені в таблиці 4.

Абсолютна чисельність народжених при різних віковій структурі та єдиному стандарті повікових коефіцієнтів, для кожної вікової групи населення Харківської області, розраховується за формулою [2]:

$$N_{ст.15-49} = S_{15-49}^{ж} \times q_{15-49ст.} / 1000\%_0$$

де: $S_{15-49}^{ж}$ – вікові структури населення;

$q_{15-49ст.}$ – стандарт повікових коефіцієнтів народжуваності.

Результати розрахунків, для інших вікових груп, наведені в таблиці 5.

Стандартизований загальний коефіцієнт народжуваності розраховується за формулою [2]:

$$K_{ст.заг.}^{рік} = \frac{N_{ст.15-49}}{S_{ст.}} \times 1000\%_0$$

де: $N_{ст.15-49}$ – абсолютна чисельність народжених за стандартом;

$S_{ст.}$ – чисельність населення за стандартом.

$$K_{ст.заг.}^{2001} = \frac{23757}{2829309,5} \times 1000\%_0 = 8,4\%_0;$$

$$K_{\text{ст. заг.}}^{2012} = \frac{22587}{2829309,5} \times 1000 \text{‰} = 8 \text{‰}.$$

Отже, стандартизований коефіцієнт народжуваності 2012 р. зменшився на 0,4‰ або на 4%, за рахунок змін у віковій структурі населення Харківської області, в порівнянні з 2001 р. Така картина обумовлена, зменшенням чисельності жінок фертильного віку. Загальний рівень народжуваності населення області за досліджуваний період повинен зменшитись на 4%.

Реальний коефіцієнт народжуваності у 2001 та 2012 рр., розраховується за формулою:

$$n = \frac{N}{S} \times 1000 \text{‰}$$

де: n – коефіцієнт народжуваності;
 N – число народжених за певний період;
 S – середнє населення за певний період.

$$n_{\text{заг.}}^{2001} = \frac{19447}{2914200} \times 1000 \text{‰} = 6,7 \text{‰};$$

$$n_{\text{заг.}}^{2012} = \frac{27176}{2744419} \times 1000 \text{‰} = 9,9 \text{‰}.$$

Таблиця 4

Стандарт повікових коефіцієнтів населення Харківської області

Вікові групи (роки)	Стандарт повікових коефіцієнтів (‰)
15-19	23,4
20-24	74,6
25-29	67
30-34	39,35
35-39	16,65
40-44	9
45-49	0,25

Таблиця 5

Абсолютна чисельність народжених при різній віковій структурі та єдиному стандарті повікових коефіцієнтів народжуваності населення Харківської області

Вікові групи, роки	Абсолютне число народжених, осіб		Стандарт повікових коефіцієнтів народжуваності ‰	Абсолютна чисельність народжених при різній віковій структурі та єдиному стандарті повікових коефіцієнтів народжуваності, осіб	
	2001	2012		2001	2012
15-19	2809	1492	23,4	2697	1557
20-24	8068	7125	74,6	8046	7149
25-29	5255	9531	67	6982	7638
30-34	2312	5892	39,35	3839	4216
35-39	820	2635	16,65	1790	1706
40-44	175	459	3	373	296
45-49	8	42	0,25	30	25
Всього	19447	27176		23757	22587

Різниця між цими показниками 3,2‰ або 32%. Отже, можна сказати, що рівень народжуваності населення Харківської області збільшився завдяки зміні повікових коефіцієнтів народжуваності на 32%. Тобто, народжуваність області зросла на 32%, лише виключно, за рахунок відмінності в повікових коефіцієнтах народжуваності, за досліджуваний період, а зміни у віковій структурі мають негативну тенденцію, але мають незначний вплив.

Для перевірки отриманих результатів, необхідно зробити розрахунки, використовуючи стандарт штучного населення, а вікову структуру та повікові коефіцієнти народжуваності населення Харківської області 2012 р. [5]. Доцільним є, застосування цих показників до минулого періоду (2001 р.), бо, за цей період, вже склались відмінності в цих показниках. Наведені розрахунки представлені у таблиці 6.

Фактичні загальні коефіцієнти народжуваності населення Харківської області були обчислені раніше і склали у 2001 р. – 6,7‰ та у 2012 р. – 9,9‰. Розрахувати очікувану чисельність народжень, (за умо-

ви, що за стандарт прийняти віковий склад жінок 2012 р. та повікову інтенсивність народжень 2001 р.), можна за формулою [5]:

$$N_{\text{очік.}} = P_1 \times q_0 / 1000 \text{‰}$$

де: $N_{\text{очік.}}$ – очікуване число народжених за 2012 р.;

P_1 – число жінок репродуктивного віку за 2012 р.;

q_0 – повікові коефіцієнти народжуваності за 2001 р.

В результаті отримуємо очікуване число народжень 18003 осіб. В реальності ж у 2012 р. народилося, в Харківській області, 27176 осіб; тобто очікували у 2012 р. коефіцієнт народжуваності 6,7‰, в дійсності ж він становить 9,9‰; тобто, стандартизований коефіцієнт менший на 32% за реальний за рахунок збільшення повікових коефіцієнтів народжуваності Харківської області.

Для того, щоб простежити вплив змін вікової структури населення області за стандарт використовують повікові коефіцієнти народжуваності 2012 р.; які співставляються з чисельністю жінок кожної ві-

кової групи 2001 р. Розраховується очікувана чисельність народжених за формулою [5]:

$$N_{\text{очік.}} = P_0 \times q_1 / 1000\%$$

де: $N_{\text{очік.}}$ – очікуване число народжених за 2012 р.;

P_0 – число жінок репродуктивного віку за 2001 р.;

q_1 – повікові коефіцієнти народжуваності за 2012 р.

Очікувана чисельність народжених Харківської області склала 28067 осіб, в дійсності ж вона складає 27176 осіб. Таким чином, стандартизований коефіцієнт народжуваності складає 10,2‰, а реальний – 9,9‰. Тобто, за рахунок негативних змін у віковій структурі населення Харківської області реальний коефіцієнт менший за стандартизований.

$$\sum P_1 q_0 - \sum P_0 q_0 = 18003 - 19447 = -1444 \text{ осіб};$$

$$\sum P_1 q_1 - \sum P_1 q_0 = 27176 - 18003 = 9173 \text{ осіб}.$$

Таблиця 6

Очікувана чисельність народжень за умови різних показників вікової структури та повікової інтенсивності народжень в Харківській області

Вікові групи, роки	Середньорічна чисельність жінок, осіб		Коефіцієнт народжуваності, ‰		Фактичне число народжених, осіб		Очікуване число народжених, осіб	
	2001	2012	2001	2012	2001	2012		
	P_0	P_1	q_0	q_1	$P_0 q_0$	$P_1 q_1$	$P_1 q_0$	$P_0 q_1$
15-19	115247	66533	24,4	22,4	2809	1492	1623	2582
20-24	107850	95825	74,8	74,4	8068	7125	7168	8024
25-29	104212	114004	50,4	83,6	5255	9531	5746	8712
30-34	97549	107131	23,7	55	2312	5892	2539	5365
35-39	107494	102479	7,6	22,7	820	2635	7779	2763
40-44	124478	98806	1,4	4,6	175	459	138	573
45-49	118672	99730	0,1	0,4	8	42	10	48
Всього	775502	684508			19447	27176	18003	28067

Таким чином, за рахунок змін у віковій структурі населення області (без змін повікового коефіцієнту народжуваності) до 2012 р. чисельність народжених мала б зменшитись на 1444 осіб; за рахунок збільшення повікових коефіцієнтів народжуваності (без змін вікової структури) збільшилося б 9173 осіб. Таким чином, за досліджуваний період, відбулась зміна повікових показників народжуваності, що призвело до значного впливу на збільшення рівня народжуваності в Харківській області. Також, відбулось зменшення показників вікової структури населення, але це зменшення суттєво не вплинуло на зміни народжуваності населення області.

Висновки. Тож, на збільшення рівня народжуваності в Харківській області має суттєвий вплив зміна у структурі повікових коефіцієнтів народжуваності населення області. Це обумовлено, підвищенням чисельності жінок у репродуктивних вікових групах (25-49 рр.). В той же час, в

суспільстві простежуються нові тенденції у розподілі повікової інтенсивності народжень: у віковій групі 25-29 рр. збільшився з 50,4 ‰ до 83,6 ‰; у вікових групах 30-35 рр. (з 23,7 ‰ до 55 ‰) та 35-39 рр. (з 7,6 ‰ до 25,7 ‰). На рівень народжуваності мають вплив негативні зміни вікової структури населення, які «гальмують» більш стрімке зростання рівня народжуваності Харківської області. Отже, за досліджуваний період, показник народжуваності збільшився внаслідок підвищення повікової інтенсивності народжень, негативні зміни у статеві-віковій структурі населення майже не вплинули на рівень народжуваності населення Харківської області. У відтворенні населення регіону, повікова інтенсивність народжуваності відіграє суттєву роль і є головним ендегенним чинником зростання процесу народжуваності в Харківській області.

Список використаних джерел:

1. Іллюк Ф. Демографічна ситуація в Україні / Ф. Іллюк. – 2012 р. – 31 с. [Іллюк Ф. Демографічна ситуація в Україні / Ф. Іллюк. – 2012. – 31 с.].
2. Медков В.М. Демографія / В.М. Медков. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2002. – 60-61 с. [Медков В.М. Демографія / В.М. Медков. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2002. – 448 с.].
3. Nemets L.M., Segida K.Yu., Nemets K.A. Демографічний розвиток Харківського регіону: монографія / Л.М. Немець, К.Ю. Сегіда, К.А. Немець. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 200 с. [Немець Л.М., Сегіда К.Ю., Немець К.А. Демографічний розвиток Харківського регіону: монографія / Л.М. Немець, К.Ю. Сегіда, К.А. Немець. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 200 с.].
4. Офіційний сайт Головного управління статистики Харківської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kh.ukrstat.gov.ua> [Офіційний сайт Головного управління статистики Харківської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kh.ukrstat.gov.ua>].

5. Segida K.Yu. *Suchasni tendenciyi ta strukturni osoblyvosti procesu narodzhuvanosti Kharkivskoyi oblasti / K.Yu. Segida // Visnyk Kharkivskoho nacionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina: Geologiya – Geografiya – Ekologiya»: Zbirnyk naukovykh prats. – Vypusk № 924. – Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina, 2010. – S. 172-178. [Сегіда К.Ю. Сучасні тенденції та структурні особливості процесу народжуваності Харківської області / К.Ю. Сегіда // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: Геологія – Географія – Екологія: Збірник наукових праць. – Випуск № 924. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – С. 172-178].*
6. Tymoshenko H.M. *Rozpodil postijnoho naseleennya Ukrainy za stattyu ta vikom po regionakh 2012 r. Statystychnyj zbirnyk / H.M. Tymoshenko. – Kyiv, 2013. – S. 216-218. [Тимошенко Г.М. Розподіл постійного населення України за статтю та віком по регіонах 2012 р. Статистичний збірник / Г.М. Тимошенко. – Київ, 2013. – С. 216-218].*

Summary

Katerina Segida, Olena Kindjakova. THE STRUCTURAL FACTORS OF CHANGE FERTILITY LEVEL IN KHARKIV REGION.

In the article are considered the temporal characteristics and current trends in fertility rates in Kharkiv region.

In changing of fertility rates in Kharkiv region marked a period of decline in the birth rate from 11,4 ‰ to 4,1 ‰, (1990-1997 years), the period of stable low index level 6,8 ‰ (1998-2002 years), a period of gradual increase in the birth rate to 9,8 ‰ (2003-2009 years), a period of stabilization of fertility at around 9,8 ‰ (2008-2012 years.) To display this differentiation parameters have a direct material effect those historical and political events that took place in the state, and their socio-economic impacts, and internal (structural) factors.

Influence of the factor of age structure of population on a birth-rate is definite. Calculated a standardized general coefficients of birth rate provided the leveling influence of one factor. Also, calculated the values and determined the effect of influence of the age structure of the population and the intensity of old-age fertility. The structural features of process of birth-rate of Kharkiv region are analysed.

On the increase in the birth rate in Kharkiv region significant influence has change in the structure of the age-specific fertility population. This is due to the increasing in the number of women in the reproductive age group (25-49 years). At the same time, in the society observed new trends in the distribution of intensity in old-age births: in the age group 25-29 years increased from 50,4 ‰ to 83,6 ‰; in the age groups 30-35 years (from 23,7 ‰ to 55 ‰) and 35-39 years (from 7,6 ‰ to 25,7 ‰). At birth rates are influenced by negative changes in the age structure of the population that "retard" more rapid increase in the birth of Kharkiv region. Thus, over the research period, the birth rate has increased due to an increase in old-age births intensity, adverse changes in the sex-age structure of the population is almost no effect on fertility of Kharkiv region.

Keywords: internal factors of population reproduction, level of birth-rate, age structure, intensity of births by age, standardized coefficients.